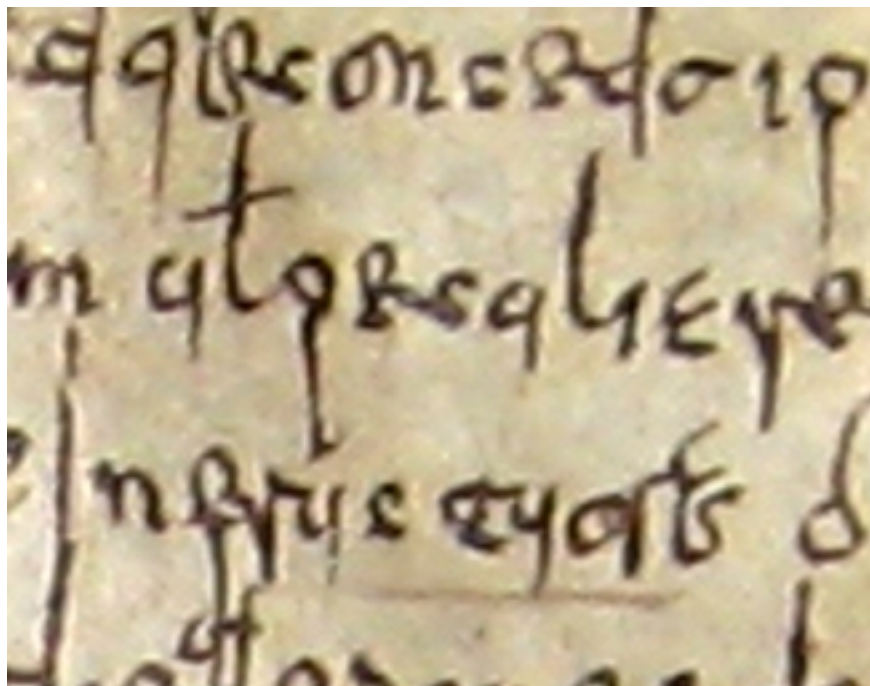

Avenços en la identificació de l'escriptura visigòtica gallega

06/2012 - Filologia. La tesi doctoral de Ainoa Castro Correa, llegida recentment a la Universitat Autònoma de Barcelona, ha aïllat i destacat els punts importants de les característiques regionals de la escriptura visigòtica utilitzada al Regne de Galícia entre els segles X i XII. Castro ha utilitzat la diòcesi de Lugo com a exemple representatiu. Aquesta identificació, que ja s'ha fet a d'altres zones peninsulars com Catalunya, Portugal o l'Espanya mossàrab, permetrà avançar en l'adscripció regional de testimonis manuscrits sense localització geogràfica precisa, per així, conèixer més profundament els centres de producció i els autors materials d'aquestes fonts. A la vegada, conèixer aquests documents també serveix per conèixer millor el context social i històric i cultural en què es van escriure.

Coneixem com a escriptura visigòtica l'escriptura llatina emprada entre els segles VIII i XIII en els territoris que van formar l'antic regne visigot. Des de finals del segle passat, un cop establertes les seves característiques formals bàsiques (variants, morfologia, sistema abreviatu, evolució, etc.) i discutit sobre el seu possible origen (genètic, cronològic i geogràfic), els estudis publicats sobre escriptura visigòtica s'han centrat principalment a aprofundir en l'anàlisi de les característiques gràfiques regionals pròpies d'aquesta escriptura.

L'estudi d'aquest aspecte és de gran importància en permetre la localització geogràfica de totes aquelles fonts que, analitzades aïllades, no podem adscriure amb seguretat a un centre de producció específic, com els còdexs sense colofó o els fragments. Podem comparar les seves característiques gràfiques amb les d'aquelles fonts que podem datar i localitzar geogràficament, com els diplomes, per construir un context complet que ens permeti continuar amb l'estudi d'aquest tipus d'escriptura, la seva evolució i entorn cultural.

Les dues primeres variants regionals a identificar van ser la mossàrab i la asturleonesa a finals del segle XIX, poc després la portuguesa, la catalana i la septimana o Narbonesa. No obstant això, malgrat el gran volum de documentació altmedieval conservada en l'antic Regne de Galícia, l'examen minuciós de les fonts manuscrites en aquest tipus d'escriptura d'origen gallec encara no s'havia realitzat, i, en conseqüència, s'ha mantingut la idea que aquesta no presenta uns trets específics suficients per merèixer un estudi concret que permetria separar aquest nucli com a independent de l'asturleonés, en què tradicionalment s'ha vingut incloent.

Així, la finalitat principal d'aquesta tesi doctoral s'ha centrat en aquesta tasca pendent: l'estudi de les fonts conservades en escriptura visigòtica d'origen gallec a través de l'exemple representatiu de la diòcesi de Lugo: (i) reunir el corpus de fonts manuscrites conservades per a aquest tipus d'escriptura i d'aquesta zona, (ii) identificar els principals centres de producció (escoles catedralícia i monàstica), (iii) distingir els autors materials d'aquests testimonis i relacionar-los amb cada centre-escola, (iv) especificar la cronologia extrema d'ús de l'escriptura visigòtica en les seves principals variants per centre de producció, (v) determinar el percentatge d'ús de cada variant dins d'aquest període, (vi) identificar les característiques que semblen específiques d'aquesta zona, (vii) estudiar l'evolució gràfica de cada variant i (viii) comparar els resultats, cronologia i característiques formals, amb les particularitats d'aquest tipus d'escriptura en altres centres.

Ainoa Castro

Departament de Ciències de l'Antiguitat i de l'Edat Mitjana

"La escritura visigótica en Galicia I. Diócesis lucense" Tesi doctoral llegida per Ainoa Castro Correa el 7 de juny de 2012.
Director: Jesús Alturo Perucho del Departament de Ciències de l'Antiguitat i de la Edat Mitjana.